

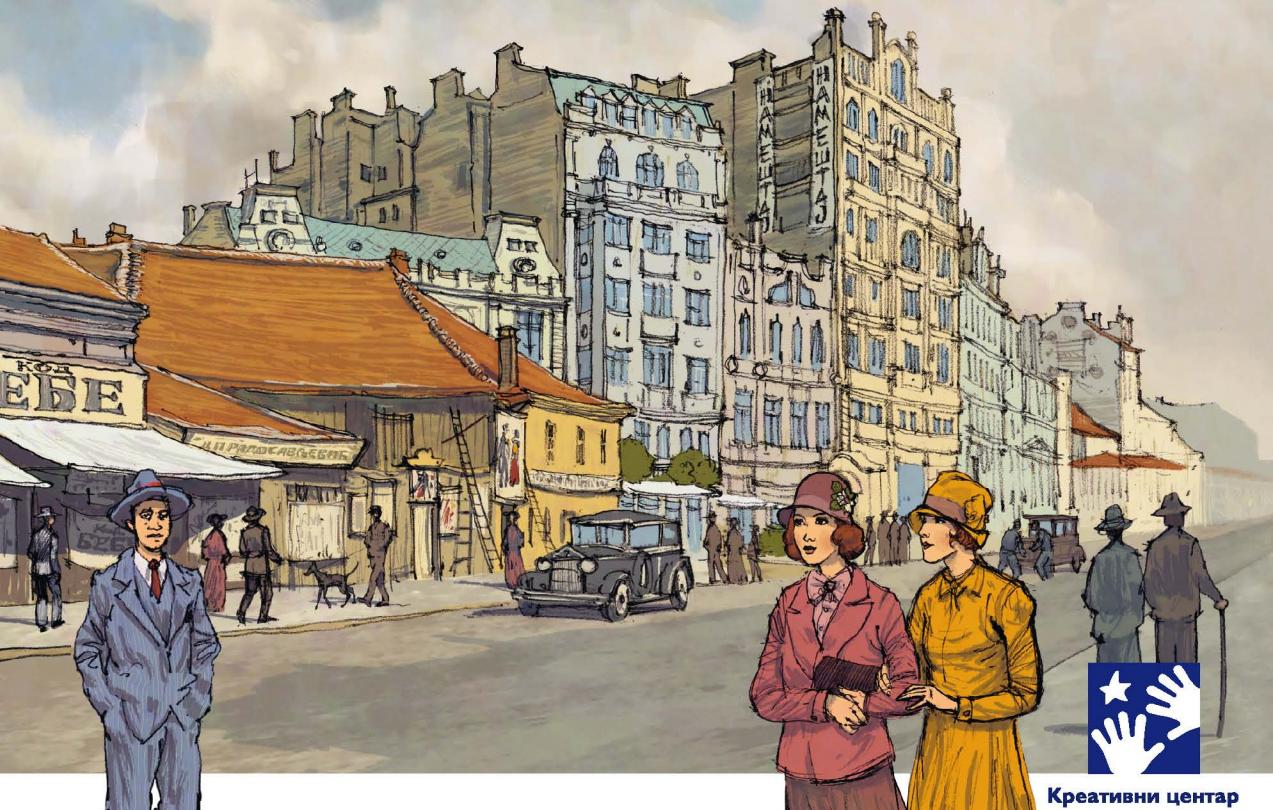
ОВАКО СЕ ЖИВЕЛО

НОВИ ВЕК



Радина Вучетић

БЕОГРАД ИЗМЕЂУ ДВА РАТА (1918–1941)



Креативни центар

САДРЖАЈ

Модерна престоница	2
Широке улице, високе зграде	4
Београдски привредници	8
Станица Оријент експреса	10
Удобни станови	12
И лепота и здравље	14
Модерна жена	16
Нова мода, нов изглед	18
Београдска брза храна	20
У ритму плеса	22
Спортови у природи	24
Образовање и наука	26
Нови медији	27
Боја, облик, покрет и авангарда	28
Крај једне епохе	30
Индекс	32
Хронолошка таблица	



ОВАКО СЕ ЖИВЕЛО НОВИ ВЕК

Издаје

КРЕАТИВНИ ЦЕНТАР
Грађаштанска 8, Београд
тел.: 011/ 38 20 483, 38 20 464, 24 40 659
www.kreativnicentar.rs
e-mail: info@kreativnicentar.rs

За издавача

mr Љиљана Маринковић, директор

Библиотека

ОВАКО СЕ ЖИВЕЛО
Нови век

БЕОГРАД ИЗМЕЂУ ДВА РАТА
(1918–1941)

Аутор
mr Радина Вучетић

Илустратор
Владимир Бурсаћ

Уредник едиције
др Весна Бикић

Сарадник истраживач
Милена Трутин

Графички дизајн
Данијела Парацки
Душан Павлић

Лекшор
Драгана Раковић

Графичка припрема
D_sign, Београд

Штампа
Публикум, Београд

Тираж
2.000

СИР – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

930.85(497.11)"1918/1941"(02.053.2.025.2)

316.728(497.11)"1918/1941"(02.053.2.025.2)

ВУЧЕТИЋ, Радина, 1972

Београд између два рата : (1918–1941) / Радина Вучетић ; [илустратор Владимира Бурсаћа] – Београд : Креативни центар, 2010 (Београд : Публикум). – 32 стр. : илустр. ; 24 см. – (#Библиотека #Овако се живело. Нови век)

Тираж 2.000. – Хронолошка таблица: стр. [33]. – Регистар.

ISBN 978-86-7781-764-0

а) Свакодневни живот – Београд – 1918–1941

б) Београд – Културна историја – 1918–1941

COBIS.SR-ID 174598668

Бранко Крстić, рељеф са фасаде Аутоомобилске превозавништва

ОВАКО СЕ ЖИВЕЛО

НОВИ ВЕК



Радина Вучетић

БЕОГРАД
ИЗМЕЂУ ДВА РАТА
(1918–1941)



Креативни центар

Модерна престоница

По завршетку
Првог светског

рата, у време новог европског полета, престоница новостворене Краљевине Југославије убрзано се модернизовала и прихватала европске моделе живота. У Београд, који је добио статус политичког, административног, културног и привредног центра државе, сливали су се становници из унутрашњости Србије, али и из целе Југославије. Оријентална варош нестајала је у вртлозима убрзаних модернизацијских процеса, а ницао је нови град. Улицама су се кретали луксузни аутомобили, а из ноћних барова допирали су звуци цеза.



Француска школа у Ранкеовој улици

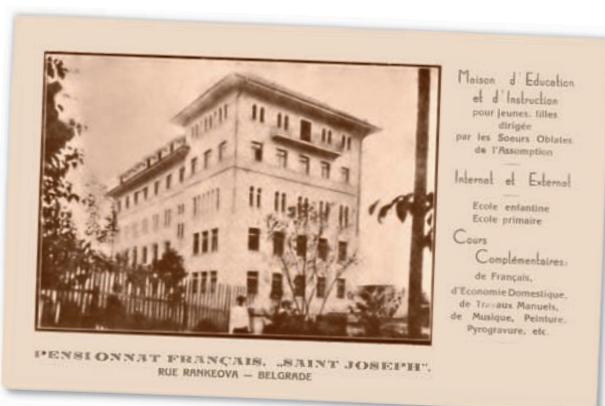
Престоница је настојала да буде европска у сваком смислу. Отварају се француска и енглеска обданишта, а у књижарама се појављују француске и енглеске књиге. Оно чега није било у књижарама, могло се наручити поштом из Париза.



Цозефина Бејкер

Најпопуларнији европски уметници и светске звезде гостовали су у Београду – балерина Ана Павлова, пијаниста Артур Рубинштајн, индијски песник Рабиндранат Тагор, плесачица Цозефина Бејкер, холивудска звезда Долорес дел Рио... Тих година Београђани су у Народном позоришту слушали Моцартова дела у извођењу Берлинске опере и певаче Миланске скале и гледали *Хамлејта* у извођењу енглеских позоришних трупа.

Долорес дел Рио



Путник који ћосеши
Београд диви се не само
лепотом његовој положаја и
његовим стоменицима већ
и невероватном развоју овог
града, чији је расцвјет видљив
толим оком. Осечена се да је
стара турска шаланка
ниских и преношних кућа,
кривудавих уличица и
немоћуће калдрме устапила
месецу модерном граду, у
којем је остало само нешто
ретких штакова не тако
давне прошлости.

Град од бетона и целика,
пресионица државе која
броячи јединици милиона
становника, развија се
уистину америчком
брзином.“

Милош Црњански



Током 1923. завршен је Генерални
урбанистички план Београда. Тада
је први пут у његовој историји
изнета концепција о проширењу
града на леву обалу Саве и на

Велико ратно острво и Аду
Циганлију, која би постала
спортивско-рекреативна зона. Већ
тад је место на којем је касније
настао Нови Београд сматрано
простором за град будућности.

Генерални урбанистички план
Београда из 1923. године

Већ у првој послератној
десетици престоница се
у потпуности променила.
Многе улице Београда
добиле су нов изглед
јер су уместо старих
кућа подигнуте
модерне палате, а на
дојучерашњим њивама
и лединама никли су
нови квартови.



▲ Београд ноћу



Идеја да се изгради насеље на месту на
којем се налази данашњи Нови Београд
нашла је на много отпора и неслагања.
Било је оних који су сматрали да ћу
потреба засадити шуму, а не йогући
нов град, уз обrazloženje да је немоћуће
и скупо градити на мочварном терену.

Широке улице, високе зграде

Центар града изгледао је европски. Томе је допринело подизање низа јавних зграда – факултета око Капетан Мишиног здања, Коларчевог народног универзитета, Српске академије наука и уметности, Универзитетске библиотеке, комплекса универзитетских клиника, Београдског сајма, Главне поште... Град се шири

и у правцу Топчидера и Дедиња – на месту некадашњих винограда парцелише се земља и ничу елитна насеља с луксузним вилама.

◀ Зграђе Српске академије наука и уметности



Од уског кривудавог сокака, пуног башти ограђених плотовима, Кнез Михаилова је у међуратном периоду постала трговачки центар града, ужуrbана и уређена главна београдска улица пуна луксузних радњи.

Симбол модерног Београда постају и Теразије, преко којих јуре аутомобили и трамваји, пролазе људи у модерној одећи. Писац Бошко Токин забележио је: „Светлосне рекламе блеште. И још само кошава квари расположење. Свет се набио у кафане. Код Москве свира цез, а код Такова и Шишке мезетишу се српски специјалитети.“

Кнез Михаилова улица ▼



Шеталиште се пружало од почетка Кнез Михаилове до зграде Српске академије наука и уметности. Та граница важила је само за млађи свет, док су остали шетачи ишли до Калемегдана. После пет часова по подне, кад је починала шетња корзоом, саобраћај у овој улици био је забрањен.

Од уредника Јариској Матена Београд добија низ комилимената: „На први поглед имам утисак као да пролазим великим Јариским булеварима. С обе стране широке макадемизиране шосеје, дижу се у далекој перспективи транзионе зграде са пет-шест спратова, где конкурише најчистији рококо с крајњим кубизмом. Приземље је заузето луксузним радњама, чији излоги блискују усред драгоценог мрамора и никлованој мешавини...“

Због појачаног саобраћаја неке улице се проширују, на пример Призренска, Бранкова, Ваце Чарапића и Узун Миркова, а просецају се и нове – Влајковићева, Палмотићева, Мајке Јевросиме и Кнез Милетина (данашњи Булевар деспота Стефана). Тако настају нови стамбени квартови и шире се центар града.

Уз Призренску улицу на хотелу Балкан дозидана је сала са великим лучним прозорима.





Зграда Универзитетске библиотеке ➤

Најскладнију архитектонску целину у овом периоду чинила је група зграда министарства саграђених после Првог светског рата у делу око улица Кнеза Милоша и Немањине.

Паралелно с овим, јавио се покрет за савремену, модерну архитектуру, по угледу на стилове из средње Европе, највише Чешке и Немачке, и група пројектаната која је заступала модерни правац полако је преузела вођство у архитектонском свету Београда.

Као значајни објекти модерне архитектуре у Београду остали су очувани Дечја клиника у Тиршовој улици архитекте Милана Злоковића и нова Астрономска опсерваторија Јана Дубовија.

Једна од зграда Астрономске опсерваторије на Зvezдари ➤



Кафана Албанија 1921. године ➤

уџерицама и света нових, проевропских људи завршио се крајем 1939. године рушењем старе зграде и подизањем нове, изграђене у модернистичком стилу. Ова прва модерна вишеспратница у тадашњем Београду уједно је била и највиша зграда на Балкану.

СТАРА И НОВА АЛБАНИЈА

Симбол некадашњег, оријенталног Београда – кафана Албанија, подигнута средином XIX века, била је ниска, оронула зграда, испред које се налазио чувени сат, место састављања Београђана. Сукоб два света – света задимљених кафана у оријенталним



Нова зграда палаће Албанија изграђена је 1939. године ➤



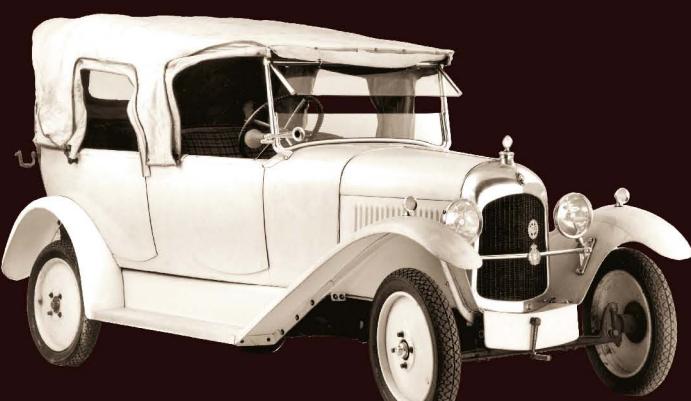
Едиција **ОВАКО СЕ ЖИВЕЛО** говори о свакодневном животу људи од праисторије до данас на подручју средишњег Балкана, на којем се током времена уобличавала модерна Србија. Текстови врсних стручњака, раскошне илустрације, благо музејских збирки и архива, као и резултати археолошких истраживања, откривају узбудљиву прошлост, пуну нових, непознатих детаља.

БЕОГРАД ИЗМЕЂУ ДВА РАТА (1918–1941)

Сазнајте како су живели Београђани између два светска рата!

И још нешто:

- ♦ како се град ширио ницањем нових насеља
- ♦ ко су били водећи српски индустријалци
- ♦ колико је појава кућних апарата утицала на живот Београђана
- ♦ како су се Београђанке улепшавале уз помоћ естетске хирургије
- ♦ који су славни светски уметници гостовали у Београду
- ♦ када је емитована прва радио емисија и када су Београђани сазнали шта је то телевизија.



www.kreativnicentar.rs